

Nieuw groen = Vrij groen (opnieuw bekeken)

—
Hoe voorkomen we
planologische belemmeringen
voor aanleg en beheer van
groenblauwe dooradering?

Martin Woestenburg
25 maart 2025

Groenblauwe dooradering

- 2000: LNV-nota 'Mensen voor natuur, natuur voor mensen'
 - "Het streven is dat 400.000 hectare agrarisch cultuurlandschap door middel van 'groenblauwe dooradering' een stevige landschappelijke opknappbeurt krijgt, onder meer door boeren te belonen voor de productie van landschap."
- 2005: 'Nieuw groen = Vrij groen'
 - Wijmen, P. C. E. van, Verschuuren, J. M., Bastmeijer, C. J., Peters, T. & Russo, L. G. (2005). *Nieuw Groen = Vrij Groen: De juridische (on)mogelijkheden*. Tilburg: Centrum voor Wetgevingsvraagstukken.
 - Overzicht planologische beperkingen bij aanleg en beheer van groenblauwe dooradering
- 2022: 'Aanvalsplan Landschap'
 - Deltaplan Biodiversiteit (2022). *Aanvalsplan Landschap*. Realisatie van 10% groenblauwe dooradering. Wageningen: Stichting Deltaplan Biodiversiteit.
 - Doel: 10% groenblauwe dooradering in 2030
- 2024: Project Instrumentenkoffer groenblauwe dooradering
 - Boeren en andere grondeigenaren nodig voor aanleg en beheer van groenblauwe dooradering
 - Vrees dat planologische beperkingen deelname

Groenblauwe dooradering als risico

- Aanvalsplan Landschap: 10% groenblauwe dooradering → Nieuwe landschapselementen
- Boeren zijn nodig om die 10% te halen
- Boeren lopen risico met nieuwe landschapselementen
 - Landschapselementen hebben een langjarige invloed op de agrarische bedrijfsvoering
 - Planologische bescherming van landschapselementen: bestemming, houtkap, planten- en diersoorten
- Willen boeren wel meedoen?
- **Hoe zorgen we dat boeren vrijwillig meedoen met aanleg en beheer van nieuwe landschapselementen?**
- **Wie kan daar wat aan doen?**

Vragen over planologische status

1. Geldt er een verplichting voor een gemeente om aan bestaande en nieuw aangelegde landschapselementen een zelfstandige **bestemming** toe te kennen?
2. Is voor nieuw aan te leggen landschapselementen die voldoen aan het begrip 'houtopstand' een **vrijstelling** voor de verplichte langdurige instandhouding mogelijk?
3. Hoe voorziet de Omgevingswet in de **bescherming van soorten** als deze soorten zich vestigen in bestaande of nieuwe landschapselementen?

Juridisch kader: Omgevingswet

- 2005: Nieuw groen = Vrij groen
 - Ruimtelijke regelgeving
 - Ammoniakregelgeving
 - Regelgeving rond kappen van bomen
 - Flora- en faunawet, VRL, HRL
- 2024: Nieuw groen = Vrij groen → Omgevingswet
 - Eén samenhangende wet
 - Met de Omgevingswet gaan we van 26 wetten naar 1 wet, van 60 Algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) naar 4 AMvB's en van 4 ministeriële regelingen naar 1 ministeriële regeling.
 - Maatwerk naar provincies en gemeenten gedelegeerd
 - Gemeenten eerste aanspreekpunt voor mensen met plannen
 - De Omgevingswet is gericht op het omgaan met veranderingen in de leefomgeving
 - Beleidscyclus

De begrippen 'groenblauwe dooradering' en 'landschapselementen' komen niet voor in de tekst van de Omgevingswet

Planologische belemmeringen blijven

- Bestemming
 - Gemeenten zijn niet verplicht om nieuwe landschapselementen een beschermde bestemming te geven
 - Nieuwe landschapselementen kunnen nieuwe bestemming krijgen
 - Nieuwe landschapselementen kunnen bestemming 'agrarisch met waarden' houden
 - Beleidscyclus mogelijkheid om bestemming in te vullen
- Vrijstelling
 - 'Houtopstand: zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend'.
 - Buiten de bebouwingscontour gelden Rijksregels
 - Gemeente kan regels stellen als er geen rijksregels zijn
 - Provincies kunnen in omgevingsverordening regels opnemen over houtopstanden
- Soortenbescherming
 - Bestaande soorten → Europese richtlijnen (HR, VHR), nationale bescherming
 - Nieuwe soorten → Stappenplan voor inschatten risico's soortenbescherming (2005)
 1. Analyse soorten en juridische status
 2. Vaststellen van activiteiten en gevolgen
 3. Juridische mogelijkheden

Beleidscyclus Omgevingswet

-
- Beleidsontwikkeling → Omgevingsvisie
 - Samenhangende visie fysieke leefomgeving op lange termijn
 - Vaststellen omgevingsvisie (gemeenteraad, GS)
 - Beleidsdoorwerking → Omgevingsplan
 - Uitwerking omgevingsvisie in programma's (B&W, GS)
 - Vastleggen programma's in omgevingsplan (gemeenteraad)
 - Uitvoering
 - Toepassing plannen en regels (B&W)
 - Behandeling aanvraag omgevingsvergunning (B&W)
 - Toetsing aan omgevingsplan
 - Terugkoppeling:
 - Toezicht, handhaving en monitoring
 - Input voor beleidsontwikkeling

Handelingsperspectief

Provincies en gemeenten moeten aan de bak!

- Boeren & Grondeigenaren → overleg en samenwerken met provincie en gemeente
- Gemeente → Beleidscyclus en samenwerken met provincie en buurgemeenten
- Provincie → Beleidscyclus en samenwerken met gemeenten

Wat kan een boer doen?	Wat kan een gemeente doen?	Wat kan een provincie doen?
Beleidsontwikkeling Lobbyen richting omgevingsvisie gemeenten en provincie	Beleidsontwikkeling "Evenwichtige toedeling van functies aan locaties" Bepalen omgevingskwaliteit Nieuwe bestemming opnemen Landschapselementen beschermen Landschapselementen opnemen in tijdelijk omgevingsplan	Beleidsontwikkeling Bescherming opnemen in Omgevingsverordening
Beleidsdoorwerking Lobbyen richting programma's gemeenten en provincie	Beleidsdoorwerking Provinciale instructieregels toepassen	Beleidsdoorwerking Instructieregels opstellen voor gemeenten Beleid formuleren in Omgevingsprogramma
Uitvoering Overleggen en samenwerken met gemeenten en provincie Benut financiële prikkels gemeenten en provincie	Uitvoering Beleidskaders omgevingsvisie toepassen in vergunning Financiële prikkels via subsidies en stimuleringsregelingen Overleggen en samenwerken met gemeenten	Uitvoering Uitzonderlijke gevallen opnemen in Projectbesluit Financiële prikkels via subsidies en stimuleringsregelingen Overleggen en samenwerken met gemeenten
Terugkoppeling	Terugkoppeling Via monitoring en handhaving toezien op naleving van regels	Terugkoppeling Via monitoring en handhaving toezien op naleving van regels

Conclusies

- ➔ Nieuw groen ≠ Vrij groen
- ➔ Agrariërs kunnen een risico lopen op planologische belemmeringen als ze vrijwillig een nieuw landschapselement aanleggen en beheren
- ➔ Handelingsperspectief van boeren is zeer beperkt
- ➔ Provincies en gemeenten hebben een elementaire rol
- ➔ Beleidscyclus van Omgevingswet biedt kansen voor Nieuw groen = Vrij groen:
 - ➔ Omgevingsvisie en Omgevingsplan
 - ➔ Programma's (→ instructieregels naar gemeentes)
 - ➔ Omgevingsvergunning en projectbesluit
 - ➔ Monitoring en evaluatie

Aanbevelingen

- ➔ Willen we 10% groenblauwe dooradering? Provincies en gemeenten moeten aan de bak:
 - ➔ Vergoedingen voor aanleg en beheer van nieuwe landschapselementen
 - ➔ Zorgen dat 'nieuw groen = vrij groen' bij nieuwe landschapselementen
- ➔ Via beleidscyclus proactief aan de slag met de Omgevingswet:
 - ➔ Visie op ruimtelijke kwaliteit ontwikkelen
 - ➔ Planologische regels maken voor nieuwe landschapselementen
 - ➔ Beleid ontwikkelen om planologische belemmeringen weg te nemen voor:
 - ➔ Bestemming
 - ➔ Houtige elementen
 - ➔ Soortenbescherming
- ➔ **Let op: 17 juni 2024 vaststelling Verordening natuurherstel door Raad van Europa**

Colofon

Martin Woestenburg

Adviseur Ruimte

06 52 38 18 41

martin@woestenburg.nl

ROM_{3D}

Dorshorst 1a

7217 PH Harfsen

t 0573 46 06 34

www.rom3d.nl